

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Viborg, november 2010

Uegnet for mindre børn?

Er sproget og handlingen for barsk, inficeret der med håbløshed og efterlader slutningen den unge læser desillusioneret?

Soldater græder ikke er 11-årige Elektras historie. En historie om en far, som er missing in action-soldat og en mor, der omsorgssvifter big time. Et svigt, der sender Elektra på børnehjemmet Solsikken, hvor hun møder andre små, truede eksistenser. De finder sammen i et slags fællesskab og stikker af ... i en rød Ferrari. Men bogen giver sig ikke af med lette løsninger, og flugten ender da også fatalt.

Sproget er endog meget barskt, men virker troværdigt. Hvordan taler børn, som oplever svigtende forældre og omgivelser? Uden at røbe slutningen (som måske også lægger op til forskellige fortolkninger), så er der ikke megen håb at hente. Men ville en disneyficeret lykkelig slutning ikke også hive al kraft ud af bogen?

Forfatteren har selv arbejdet på et behandlings- og observationshjem i et år, og herfra er inspirationen til flere af bogens figurer hentet. Første udkast til bogen var endnu barskere, men forlaget bad om en nedtoning, og alligevel får Jesper N. Christiansen at vide, at bogen er for barsk!

I bogen mere end aner man inspirationskilder som fx Brdr. Løvehjerte. Lad eleverne selv gå på opdagelse efter andre. Til arbejdet med perspektivering kan man evt. se kortfilmene Dykkerdrenge eller Fugleflugt samt læse Solstrålen af Juliane Preisler eller Så nær ved solen eller kortprosa-samlingen Grænsebørn (fx Cafe) af Bent Haller, Den lille pige med svovlstikkerne eller romanen Glasbørnene af Else Marie Pedersen.

De første opgaver er tematiserede og individuelle, derefter følger en større fælles opgave og til sidst har jeg forklaret nogle danskfaglige termer, som er nødvendige at kende for at kunne arbejde med nogle af opgaverne.

Opgaverne skal forstås som et idekatalog, hvorfra læreren udvælger de bedst egnede og finpudser, så de passer til undervisningen i den enkelte klasse.

Svaret på de indledende spørgsmål er i øvrigt nej. Bogen er ikke for barsk, men en lille perle af nødvendighed.

God fornøjelse

Finn Bangsgaard
Overlund Skole

NB

Opgaverne er lavet til brug i 7.A. Måske kan bogen læses tidligere, men ...

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Viborg, november 2010

Sproget

1)

Allerede på første side (s. 7) lader forfatteren Elektra sige "pikfjæs" om den kommunalt ansatte, som har bestemt, at moren igen er egnet som forælder. Hvorfor det udtryk og hvorfor allerede på første side?

Hvad gør det ved din læsning og forventning til bogen, at der står pikfjæs?

2)

Også på side 7 beskriver Elektra sin påklædning. Hun har fx denimnederdel på. Er det troværdigt, at en pige på 11 år vil sige denim? Hvad kunne hun evt. sige i stedet?

Kan du andre steder i bogen finde sproglige svipsere eller fuldtræffere?

3)

Hvilket misforhold er der mellem Catjas udseende og sprog – anvend bl.a. kapitel 5 og 8.

4)

Fælles sprog er et af midlerne til at markere og definere et fællesskab. Og langt de fleste mennesker er i stand til at anvende et sprog tilpasset situationen. Fx at tale på en måde i idrætsklubben, en anden i matematiktimen og en tredje, når der skal konverseres med farmor. Hvorfor kniber det i så høj grad for børnene fra Solsikken at tilpasse deres sprog til situationen?

Bliver dit sprog og din situationsfornemmelse bedre eller dårligere af at læse bogen?

5)

På side 93 bruger Nanoq udtrykket per se. Hvad betyder det?

Udtrykket er ofte brugt i forbindelse med lovgivning. Hvorfor lader forfatteren netop Nanoq bruge det udtryk?

Motiver

1)

Hvilke tegn kan der være på, at et (skole)barn lider af **omsorgssvigt**?

Hvordan bliver Elektra omsorgssvigtet? Se bl.a. kapitel 1 og side 15 (spejlbilledet).

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

2)

Hvert år bliver 1000 danske børn **tvangsfjernet**. Altså fjernet fra forældrene mod forældrenes vilje. Hvad mener du, der skal til, før børn skal tvangsfjernes?

3)

Hvilke former for **vold** optræder i bogen? Se fx kapitel 5. Hvilken form for vold synes Elektra er den værste?

4)

Mange forfattere benytter sig af **rejsemotivet** – hvor rejsen er såvel en fysisk som psykisk rejse. Hvordan udvikler børnene sig under flugten?

5)

Et af motiverne i bogen er **krigsmotivet**. Hvilke ofre er der i forbindelse med krigshandlinger?

6)

Et andet motiv i bogen er racisme. Se fx morens udtalelser på side 20. Hvilke bevægrunde kan moren have til at føle had mod fremmede?

7)

Omsorgssvigtede børn er ofte nødt til at påtage sig **forældre-/voksenrollen** over for forældre, søskende eller andre børn. Hvordan ser man det i bogen, og hvilke konsekvenser kan det have?

Personkarakteristik

1)

Elektra beskriver sit udseende på s. 15. Hvordan er forholdet mellem Elektras udseende og hendes indre?

2)

Mange forfattere benytter sig af upålidelige jegfortællere, således også Jesper N. Christiansen. Hvad lyver Elektra om? Og er der noget, hun ikke vil erkende/indse? På side 57 fortæller Elektra, at hun er god til at lyve. Hvorfor er hun det?

3)

Personer, som er døde eller savnede, tillægges ofte lutter gode egenskaber – de nærmest helgenkåres. Men hvilke fejl har/begår faren? Læs fx side 52.

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

4)

I forbindelse med personkarakteristik taler man om statiske og dynamiske personer. Statiske udvikler sig ikke i løbet af fortællingen, dynamiske gennemgår en udvikling – god eller dårlig. Nævn såvel statiske som dynamiske personer i bogen.

I forbindelse med Elektras udvikling eller mangel på samme så tag udgangspunkt i kapitel 20.

5)

Læs flashbacket på side 62 og 63. Beskriv scenen med moren som synsvinkelbærer.

Symboler

1)

Hvad symboliserer hjelmen, og hvilken funktion har den i bogen?

2)

JNC anvender navnesymbolik. Hvad er elektrakomplekset?

Hvorfor påstår Elektra, at hun er opkaldt efter en lejemorder?

Find også historien bag navnene Nanoq og Lancelot – hvorfor har forfatteren valgt netop disse navne. Og hvorfor skal farens krigskammerat kaldes Kiks?

Komposition

1)

Bogen er opdelt i tre hovedafsnit: I, II og III. Giv de tre afsnit en overskrift.

2)

Læg berettermodellen ned over historien. Gør rede for henholdsvis anslag, vendepunkt (point of no return) og klimaks.

3)

Nogle kapitler har ikke et nummer, men en vignette med en ridder (fx s. 28, 50 og 65). Hvad sker der i disse kapitler, hvilken funktion har de, og hvad synes du om dem?

4)

Hvordan slutter bogen?

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Bland selv-bolsjer

1)

Virkelighedsflugt:

På side 16 kommer Elektra til at tænke på Klokkeblomst og tryllestøv (fra Peter Pan). Kan man tolke det, som en flugt ind i eventyrets magiske verden, når virkeligheden bliver for barsk?

2)

Tvangsfjernelse:

I kapitel 2 da politi og kommune kommer, ønsker Elektra at blive hos sin mor. Hvorfor? Hvorfor tvangsfjernes Elektra (i lighed med 1000 andre danske børn som årligt mod forældremyndighedens vilje tvangsfjernes)?

3)

Set up – pay off:

Er der tale om et set up side 134 nederst, da Nanoq sætter kniven i kagen på gulvet?

4)

Perspektivering:

Minder **Soldater græder ikke** om noget, du har læst, set, hørt eller oplevet?

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Fælles på klassen

Paneldiskussion

A)

Forestil jer, at der skal være en høring om **Soldater græder ikke** egnethed som fælles læsning i folkeskolen. Følgende personer har fået fire minutters taletid – jeres lærer for-deler rollerne imellem jer:

Jesper Nicolaj Christiansen, forfatter

Camilla Hansen, 25 år, opvokset på børnehjem og hos plejeforældre

Tonia Hansen, 43 år, Camillas mor

Tommy Petersen 46, pædagoguddannet leder af børnehjemmet Følfod

Lotte Kiærskou, dansklærer i 7.A

Brian Steen Jensen 35 år, tidligere professionel soldat med udstationeringer i Afghanistan

Dorte Skovgaard, forsvarsminister

Peder Hansen, formand for pabbis (parents against bad books in schools) danske afdeling
fidbis (forældre imod dårlige bøger i skolen)

Jørn Lund, formand for Dansk Sprognævn

Jann Olsen og Frederikke Larsen, elever i 7.A

De af jer, der ikke har fået nogen roller, skal overvære høringens indlæg og deltage i den efterfølgende debat. Bagefter skal I beslutte, om bogen fremover bør læses fælles i folke-skolen.

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Berettermodel:

Berettermodellen eller hollywoodmodellen, som den også kaldes, er en forsimplet måde at inddele en fortælling eller film på. Man kan anvende modellen eller dele af den, når man analyserer tekster, mundtlige fortællinger og film, men man kan også med held have den i baghovedet, når man selv skriver.

Modellen strukturerer fortællingen i en række obligatoriske faser:

1. **Anslag** identifikation, vor nysgerrighed pirres
2. **Præsentation** af personer og miljø
3. **Uddybning** temaet foldes ud, og konflikterne præsenteres
4. **Point of no return** der er ingen vej tilbage, fortællingen har taget retning
5. **Konfliktoptræning** konflikten intensiveres
6. **Klimaks** den afgørende styrkeprøve, konflikten afsluttes
7. **Udtoning** udfaldet på fortællingen, en ny orden etableres, eller den gamle orden genoprettes, evt. pointe.

Motiver:

Genkendelige situationer eller konflikter fra anden litteratur, film eller "virkeligheden". Ofte vil de have en antitetisk struktur, det betyder, at der er tale om modsætninger. Eksempler på motiver kunne fx være venskab, det godes kamp mod det onde, trekantsdramaet, søskenderivalisering, sorg(bearbejdelse), forelskelse/kærlighed, rejsemotivet (ydre/indre), det skæbnesvangre valg, at træde i karakter, ...

Soldater græder ikke

af Jesper Nicolaj Christiansen

Personbeskrivelse:

Foruden ydre karakteristika (udseende og påklædning) fortæller personens handlinger, (andres) tanker og udsagn meget om personen. Noget af vores viden får vi måske også fra andre personers tanker og forestillinger.

Er der ingen udvikling, taler vi om statiske personer. Sker der derimod en udvikling, har vi en dynamisk person. Tænk på henholdsvis statuer og dynamit.

Perspektivering:

Ofte vil der i de tekster og film, vi ser, være motiver eller handlinger, vi genkender fra anden litteratur, film eller noget, vi selv har oplevet. Når vi laver disse sammenligninger, er der tale om perspektivering.

Skrevet på en anden måde: så vil perspektivering sige, at man ser på en tekst i forhold til noget, som ligger uden for selve teksten. Hvis man fx overfører motivet fra et folkeeventyr (som ofte handler at blive voksen og om at finde sin egen identitet) til en nutidig problemstilling om unges konflikter med forældregenerationen, så er der tale om en perspektivering.

Set up – pay off:

Langt de fleste forfattere lægger spor ud til læseren – antydninger af en senere forekommende handling. Disse spor kaldes også set up, og når man som læser er opmærksomme på dem, får man en belønning et pay off, når de varslede begivenheder rent faktisk indtræder.

Set up og pay off finder du fx i Harry Potter-bøgerne, men forfatteren J.K. Rowling er en drillepind. Hun benytter nemlig også falske set up, der fører læseren på vildspor.